

ПОБУДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ

Крутій К.Л.

Тернопільській національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

E-mail: katerina.krutiy@gmail.com

Аналіз сучасних досліджень свідчить про стійкий науковий інтерес до проблеми інтеграції в освіті (І. Бех, М. Вашуленко, Н. Гавриш, І. Кіндрат, О. Савченко та інші). У контексті запропонованої проблематики розглядаємо інтеграцію як *природний динамічний процес, що охоплює взаємопроникнення та взаємозв'язок елементів, розділів та освітніх напрямів на основі системного і всебічного розкриття процесів та явищ, спрямованих на забезпечення цілісності знань і вмінь. Інтегрований підхід є стрижневим і відображає здійснення ідей взаємозв'язку та взаємодії в будь-якому з компонентів освітнього процесу відповідно до тих чи інших цілей і завдань освіти, що веде до підвищення рівня його цілісності. Інтегрований підхід означає реалізацію принципу інтеграції в будь-якому компоненті освітнього процесу, забезпечує його цілісність і системність. На думку М. Подд'якова, Р. Чумічової та ін., діти більш глибоко усвідомлюють зміст, якщо його представлено в різноманітних зв'язках та відношеннях, тому використання інтеграції доцільно й ефективно. Інтегрований підхід до дошкільної освіти полягає в: реалізації як пріоритетних цілей і завдань виховання та розвитку особистості на основі формування цілісних уявлень про довкілля; здійсненні не тільки змістовних, а й формальних цілей і завдань виховання та розвитку; посиленні зв'язків компонентів змісту різних розділів комплексної освітньої, альтернативної або парціальної програми (міжвидова інтеграція) і всередині розділів (внутрішньовидова інтеграція); взаємодії методів і прийомів виховання та навчання (методична інтеграція); упровадженні інтегрованих форм організації навчання: інтегрованих занять, циклів занять, освітніх ситуацій, освітніх подорожей, тематичних*

**Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти**

днів тощо, що мають складну структуру. Під *принципом інтеграції* розуміється стан пов'язаності, взаємопроникнення і взаємодії окремих освітніх галузей, що забезпечують цілісність освітнього процесу. Потрібно також підкреслити важливість не тільки інтеграції змісту дошкільної освіти, а й організаційних форм (занять, освітніх ситуацій та подорожей, гри), у яких тією чи іншою мірою будуть інтегруватись і різні види дитячої діяльності [2]. Інтеграція, будучи дидактичним принципом, вимагає навмисного і послідовного включення взаємозв'язків освітніх напрямів (ліній) в освітній процес ЗДО.

У практиці дошкільної освіти принцип інтеграції реалізується шляхом: інтеграції в змісті пропонованого дітям матеріалу з метою розкриття сутності понять (освітні напрями, лінії, специфічні види дитячої діяльності з освоєння освітніх галузей тощо); інтеграції методів навчання з метою всебічного розгляду понять і явищ; інтеграції теорії та практики з метою практичного використання набутих знань, умінь і навичок; розвитку інтегративних якостей особистості дитини як результату дошкільної освіти, а також основи базової культури дитини дошкільного віку; інтеграції різних типів організацій (дошкільної, додаткової освіти, соціокультурних центрів, бібліотек, клубів, гуртків і секцій тощо) та центрів для дітей дошкільного віку, які надають різні можливості для розвитку і забезпечують позитивну соціалізацію дошкільників. Перехід до інтегрованого освітнього процесу є нагальною потребою сьогодення, що обумовлено модернізацією дошкільної освіти та психофізіологічними особливостями сучасних дошкільників, їхніми соціокультурними запитами. *Інтегрований освітній процес у ЗДО* — це цілеспрямований і систематичний процес об'єднання освітніх напрямів під час спеціально організованої взаємодії педагогів та вихованців, спрямований на вирішення освітніх завдань на основі інтеграції змісту освіти і видів дитячої діяльності [1]. Запроваджуючи інтеграцію в освітній процес ДНЗ, необхідно враховувати ще й вікові особливості дітей дошкільного віку: поведінка і діяльність дошкільника є «ще недостатньо диференційованим цілим» (Л. Виготський); «схоплювання» цілого раніше частин дозволяє індивіду (в дитячому віці)

Запровадження інтегрованого підходу до навчання в закладах дошкільної та початкової освіти

«відразу», інтегрально бачити предмети очима всіх людей...» (В. Давидов); «перш ніж знання про цілісність світу буде оформлено в системі теоретичних понять дитини, вона повинна відтворити рухливий інтегральний образ дійсності на рівні уяви» (В. Давидов, В. Кудрявцев); «діти не рівні у своїх здібностях, але рівні у своїх можливостях» (Є. Шулешко); для дошкільників є характерним домінування процесів інтеграції (синтезу) над процесами диференціації (аналізу) (М. Подд'яков, О. Подд'яков); в умовах інтегрованого підходу взаємопроникнення й систематизація знань дітей, становлення в них цілісної та багатовимірної картини Всесвіту, розвиток пізнавальних здібностей, гнучкого мислення, умінь і навичок відбуваються ефективніше, тому для цієї вікової категорії органічним є інтегрований підхід до змісту освіти (К. Крутій). Отже, *побудова інтегрованого освітнього процесу ДНЗ можлива з урахуванням таких умов*: об'єкти дослідження мають або збігатися, або бути досить близькими; в інтегрованих освітніх напрямках використовуються однакові або близькі методи навчання; інтегровані напрями будуються на загальних закономірностях, загальних теоретичних концепціях. Такий підхід дозволяє відійти від сформованої навчально-дисциплінарної моделі навчання дітей дошкільного віку.

Література

1. Крутій К. Л. STREAM-освіта дошкільнят: виховуємо культуру інженерного мислення / К. Л. Крутій, Т. І. Грицишина // Дошкільне виховання. – 2016. – № 1. – С. 3–7.
2. Турченко В. Н. Интегративная парадигма образования / В. Н. Турченко // Concorde. – 2015. – №1. – С. 78–95.